

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta

VÄLIAIKAINEN
2006/2040(INI)

7.6.2007

MIETINTÖLUONNOS

i2010: Digitaaliset kirjastot
(2006/2040(INI))

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta

Esittelijä: Marie-Hélène Descamps

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS	3
PERUSTELUT.....	8

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

i2010: Digitaaliset kirjastot (2006/2040(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission tiedonannon "i2010: Digitaaliset kirjastot" (KOM(2005)0465),
 - ottaa huomioon kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä 24. elokuuta 2006 annetun komission suosituksen 2006/585/EY¹,
 - ottaa huomioon neuvoston päätelmät kulttuuriaineiston digitoinnista ja sähköisestä saatavuudesta sekä digitaalisesta säilyttämisestä²,
 - ottaa huomioon tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22. toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY³,
 - ottaa huomioon korkean tason asiantuntijaryhmän 18. huhtikuuta 2007 antaman kertomuksen tekijänoikeuksista, digitaalisesta säilyttämisestä, tekijänoikeudettomista ja loppuunmyydyistä teoksista,
 - ottaa huomioon komission tiedonannon "Tieteellinen tieto digitaaliaikana: tiedon saatavuus, levittäminen ja säilyttäminen" (KOM(2007)0056),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan,
 - ottaa huomioon kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan mietinnön (A6-0000/2007),
- A. katsoo, että kulttuuri on kokoava, kanssakäymistä edistävä ja osallistava tekijä, joka osaltaan lähentää Euroopan unionia sen kansalaisiin ja myötävaikuttaa todellisen eurooppalaisen identiteetin syntymiseen,
- B. katsoo, että on turvattava, että eurooppalaisen kulttuuriperinnön rikkautta ja monimuotoisuutta edistetään ja levitetään mahdollisimman laajalle,
- C. katsoo, että jäsenvaltiot ja kulttuuri-instituutiot, erityisesti kirjastot, niin alueellisella kuin paikallisella tasolla, ovat ratkaisevassa asemassa tässä kysymyksessä,
- D. katsoo, että on otettava huomioon uusien tekniikoiden nopea kehitys, jonka tuloksena muodostuu kulttuurisia käytänteitä,
- E. katsoo, että internetistä on tullut väline, jonka avulla suuri osa kansalaisista ja erityisesti nuoret hankkivat tietoa ja tietämystä,

¹ EUVL L 236, 31.8.2006, s. 28.

² EUVL C 297, 7.12.2006, s. 1.

³ EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10.

- F. katsoo, että on oleellista, että digitaalisessa ympäristössä turvataan, että eurooppalainen kulttuuriperintö on kaikkien hyödynnettävissä sekä varmistetaan kulttuuriperinnön säilyminen tuleville sukupolville,
- G. katsoo, että laajapohjaisesti toteutettu digitointi ja aineiston sähköinen saatavuus ovat pääasialliset keinot hyödyntää eurooppalaista kulttuuriperintöä,
- H. katsoo, että eurooppalaisen kulttuuriperinnön saatavuus usealla eri kielellä säilyy jatkossakin tärkeänä tavoitteena,
- I. katsoo, että on välttämätöntä luoda digitointia ja digitoituja teoksia koskevia yhtenäisiä politiikkoja, jotta välttyttäisiin korvaamattoman kulttuurisen aineiston menetyksiltä,
- J. katsoo, että itsessään arvokkaiden kulttuuristen vaikutustensa lisäksi eurooppalaisen kulttuuriperinnön digitointi hyödyttää tulevaisuudessa myös muita toiminta-aloja erityisesti koulutusta, matkailua ja tiedotusvälineitä,
- K. katsoo, että suurisuuntaisella kulttuuristen sisältöjen digitoinnilla ei pyritä korvaamaan perinteisiä kulttuuristen sisältöjen muotoja tai kilpailemaan niiden kanssa vaan tuottamaan viimeksi mainittujen rinnalle luotettavia ja laadukkaita digitoituja sisältöjä,
- L. katsoo, että digitaalitekhnologia on merkittävä työväline siitä syystä, että sen avulla aineistoja voidaan muokata vammaisten käyttöön ja heidän tarpeisiinsa sopiviksi,
- M. katsoo silti, että ainoastaan vaatimaton osa eurooppalaisesta kulttuuriperinnöstä on tähän päivään mennessä digitoitu, ja että jäsenvaltiot etenevät digitoinnissa hyvin eri tahtiin,
- N. katsoo, että massadigitointiin myönnettyt julkiset varat eivät riitä näin laajan hankkeen toteuttamiseen,
- O. katsoo, että digitoinnin alalla tehdyt aloitteet ovat edelleen erittäin epäyhtenäisiä ja yhteisötasolla tehdyt kokeilut ovat vielä huonosti tunnettuja, eivätkä ne tarjoa vielä mahdollisuutta hyödyntää teoksia, joista eurooppalainen kulttuuriperintö koostuu, yksinkertaisesti, välittömästi ja monikielisesti,
- P. katsoo, että on luotava "suurelle yleisölle" tarkoitettu väline, joka turvaa eurooppalaisen kulttuuriperinnön yleisen ja esteettömän saatavuuden, minkä ei pidä edellyttää siirtymistä paikasta toiseen, ja nopeuttaa digitointia,
- Q. katsoo, että tästä näkökulmasta katsottuna olisi tukeuduttava jo olemassa oleviin eurooppalaisiin aloitteisiin, joita ovat esimerkiksi TEL ("Eurooppalainen kirjasto"), joka tarjoaa jo nyt mahdollisuuden hyödyntää Euroopan kansallisten kirjastojen kokoelmia,

Euroopan digitaalinen kirjasto, yhdentyneen Euroopan monimuotoisuuden kuvastin

1. suosittelee, että edetään Euroopan digitaalisen kirjaston perustamiseen, jossa Euroopan kulttuuriperintö olisi yhteisesti ja esteettömästi kaikkien saatavilla;
2. korostaa, että jos päämääränä on luoda väline, joka kattaa kaikki kulttuurisen materiaalin lajit, kuten audiovisuaaliset sisällöt, Euroopan digitaalisen kirjaston olisi keskityttävä

ensisijaisesti tekstimuodossa ja vapaasti käytettävissä olevaan aineistoon;

3. kehottaa kyseisen päämäärän saavuttamiseksi eurooppalaisia kirjastoja luovuttamaan Euroopan digitaalisen kirjaston käyttöön niiden omistamat teokset, jotka ovat jo digitaalisessa muodossa;
4. kehottaa muita eurooppalaisia kulttuuri-instituutioita, niin alueellisia kuin paikallisia, osallistumaan kyseiseen hankkeen toteuttamiseen, jotta sen lopputulos edustaisi eurooppalaisen kulttuurin rikkautta ja monimuotoisuutta;
5. korostaa, että Euroopan digitaalisen kirjaston luomisen päämääränä ei ole pelkästään aineiston levittäminen vaan myös digitoitujen teosten saatavuuden hallinnointi;
6. kannustaa suosimaan ja käyttämään yhteisiä normeja, jotka perustuvat olemassa oleviin ja käyttöön otettuihin muotoihin, jotta sisältöjen yhteentoimivuus voitaisiin turvata, mikä on välttämätöntä Euroopan digitaalisen kirjaston toimivuuden kannalta;
7. kannustaa jäsenvaltioita pyrkimään tavoitteisiinsa ja nopeuttamaan kulttuuristen sisältöjen digitointia, jotta aineistoa saataisiin riittävästi;
8. kannustaa sen vuoksi jäsenvaltioita, yhteisymmärryksessä kulttuuri-instituutioiden kanssa, laatimaan kansallisen tai alueellisen tason digitointisuunnitelmia, joiden avulla voidaan kartoittaa kaikki digitoinnin alalla tapahtuva toiminta, mikä puolestaan mahdollistaa yhteistyön tekemisen;
9. kannustaa jäsenvaltioita läheiseen yhteistyöhön kulttuuri-instituutioiden kanssa sekä vaihtamaan digitointia, teosten saatavuutta ja digitaalista säilytystä koskevia hyväksi havaittuja käytänteitä;
10. korostaa, että Euroopan digitaalinen kirjasto edistää tutkimusta digitoinnin, yhteentoimivuuden ja digitaalisen säilyttämisen aloilla erityisesti komission perustamien osaamiskeskuksien välityksellä;
11. muistuttaa, että jos digitointia ei voida rahoittaa sellaisenaan yhteisö-ohjelmien varoista, on kehitettävä uusia rahoitusmuotoja, myös yhteistyökumppanuutta yksityisen sektorin kanssa;

Euroopan digitaalisen kirjaston rakenne ja sisältö - eurooppalaisen kulttuuriperinnön yhteinen monikielinen saatavuus

12. kannustaa luomaan yhteisen, hakukoneella varustetun liitännän, jonka avulla kirjaston käyttäjät voivat hyödyntää kirjaston digitaalista aineistoa, jonka laatu ja luotettavuus olisivat turvattuja;
13. korostaa, että on tärkeää, että liitännä toimisi monikielisesti, mikä mahdollistaisi aineiston etsimisen kaikilla Euroopan unionin kielillä;
14. kehottaa luomaan innovatiivisia, uudenaikaisia ja kaikkien käyttäjien tarpeisiin soveltuvia toimintoja;

15. tarkentaa, että olisi toivottavaa, että eurooppalaista kulttuuriperintöä ei rajattaisi käsittämään ainoastaan Euroopan unionin valtioiden omia teoksia vaan, että huomioon otettaisiin myös muiden Euroopan maiden kulttuurinen panos;
16. tarkentaa, että vaikka eurooppalainen kulttuuriperintö koostuu suurilta osin julkisesta omaisuudesta, se ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan siihen;
17. muistuttaa, että on erotettava toisistaan julkista omaisuutta ja tekijänoikeuksien alaisuudessa olevat teokset ottaen huomioon myös tekijänoikeudettomat ja loppuunmyydyt teokset sekä suunnitella eri toimintamallit kullekin niistä jokaiselle toiminta-alalle mukautettuina;
18. hyväksyy aikaisemmin mainitun korkean tason asiantuntijaryhmän perustamisen ja tukee erityisesti ryhmän tekemää ehdotusta laatia luettelo tekijänoikeudettomista ja loppuunmyydyistä teoksista sekä kehittää järjestelmiä, jotka helpottavat tekijänoikeuksien haltijoiden löytämistä;
19. tähdentää, että olisi toivottavaa, että jatkossa kirjaston käyttöön voitaisiin mahdollisesti saada vapaasti käytettävissä olevien lähdeaineistojen rinnalle myös tekijänoikeuksien alaisuudessa olevia lähdeaineistoja kunnioittaen tarkasti henkistä pääomaa koskevaa kansallista, yhteisön ja kansainvälistä lainsäädäntöä;
20. korostaa, että kaikki päätökset on tehtävä yhteistyössä kaikkien muiden asianosaisten osapuolten kanssa erityisesti kustantajien ja kirjakauppiaiden kanssa;
21. ehdottaa, että Euroopan digitaalisen kirjaston kautta käyttäjät voisivat paikantaa kaikki digitoidut, kuva- tai tekstimuodossa olevat lähdeaineistot ja selata vapaasti käytettävissä olevia teoksia kokonaan ja tekijänoikeuksien suojaamia teoksia osittain edellyttäen, että siihen on tekijänoikeuksien haltijan lupa;
22. ehdottaa lopuksi, että Euroopan digitaalisen kirjaston tehtävänä on toimia yksinkertaisesti tiedon levittämisen väylänä;
23. tähdentää tähän liittyen, että tekijänoikeuksien suojaamien lähdeaineistojen saatavuus kokonaisuudessaan voitaisiin toteuttaa erikoistuneiden verkkosivujen välityksellä, yhteisymmärryksessä tekijänoikeuksien haltijoiden kanssa kohtuullista korvausta vastaan;

Hallinta ja seuranta

24. kehottaa perustamaan ohjausryhmän, joka tukeutuu erityisesti digitoinnista ja digitaalisesta säilyttämisestä vastuussa olevaan jäsenvaltioiden asiantuntijaryhmään sekä edellä mainittuun korkean tason asiantuntijaryhmään ja jonka tehtävänä olisi määritellä, millaisia Euroopan digitaalisen kirjaston ensisijaisten tavoitteiden ja suuntaviivojen olisi oltava sekä turvata kyseisiä toimia koskeva koordinointi, seuranta ja hallinta;
25. korostaa, että jos Euroopan digitaalinen kirjasto liitetään kiinteäksi osaksi koulutusjärjestelmiä, tarjoutuisi mahdollisuus ottaa paremmin huomioon Euroopan nuoret ja perehdyttää heidät syvällisemmin omaan kulttuuri- ja kirjallisuusperintöönsä siten, että he oppisivat samalla käyttämään uusia tekniikoita, mikä puolestaan ehkäisisi digitaalisen

kuilun syntymistä.

26. kannustaa Euroopan digitaalisen kirjaston edistämistä, sen avoimuutta ja hyödynnettävyyttä laaja-alaisen ja kaikille tasoille ulottuvan vuorovaikutuksen avulla sekä luomalla logon, joka tekee kirjastosta tunnistettavan;
27. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Ajatus Euroopan digitaalisen kirjaston perustamisesta sai alkunsa kuuden Euroopan unionin valtion ja hallitusten päämiehen toiveesta suojella ja antaa kaikille mahdollisuus hyödyntää eurooppalaista kulttuuriperintöä.

Komissio suhtautui ajatukseen myönteisesti ja osallistui hankkeeseen lippulaiva-aloitteellaan "i2010: Digitaaliset kirjastot". Kyseisen aloitteen ensimmäisessä osassa, 30. syyskuuta annetussa tiedonannossa eritellään kyseisen hankkeen pääasialliset tekniset, oikeudelliset sekä järjestelyjä ja rahoitusta koskevat haasteet.

Lisäksi järjestettiin julkinen kuulemistilaisuus digitoinnista, digitoidun tiedon hyödyntämisestä ja säilyttämisestä ja perustettiin korkean tason asiantuntijaryhmä selvittämään esiin tulleita ongelmakohtia.

Komissio kehotti jäsenvaltioita 24. elokuuta 2006 antamassaan suosituksessa koordinoimaan toimintaansa tehdäkseen yhteistyötä Euroopan unionin tasolla. Komissio ehdottaa Euroopan digitaalisen kirjaston perustamista, mikä mahdollistaisi eurooppalaisen kulttuuriperinnön yhteisen ja monikielisen saatavuuden.

Neuvosto hyväksyi kyseiset suositukset yksimielisesti 13. marraskuuta 2006.

Parlamentin tehtävä on nyt antaa selkeä signaali, jotta kyseinen hanke toteutetaan.

Kun hahmotellaan eri ryhmiin kuuluvan kulttuurisen aineiston käsitteellistä ja teknistä järjestelyä, on samalla kuitenkin edettävä asteittain ja keskittyttävä ensisijaisesti vapaasti käytettävissä olevan tekstiaineiston tarjoamiin mahdollisuuksiin.